

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ปัจจัยที่มีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี
The Factors Affecting Self-Esteem of Elderly People
in Ubon Ratchathani Province

กาญจนารัตน์ คำเพชรดี (Kanchanarat Kampechdee)* วัลภา สบายยิ่ง (Wunlapa Sabaiying)**

นิรนาท แสนสา (Niranat Sansa)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี (3) ศึกษาอำนาจการทำนายของการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี และ (4) เปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุจำนวน 385 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ การได้รับการยอมรับนับถือ และความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .94, .81 และ .80 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.76$) (2) การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือกับ มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ($r = .60$ และ $r = .67$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 (3) การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ สามารถร่วมกันทำนายความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีได้ร้อยละ 52.8 โดยเขียนสมการได้ดังนี้ $Z_{Selfesteem} = .488_{Respect} + .334_{Career}$ (4) ผู้สูงอายุที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ สถานภาพ และลักษณะการอยู่อาศัย ไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ: ความสำเร็จในอาชีพ การได้รับการยอมรับนับถือ ความภาคภูมิใจในตนเอง ผู้สูงอายุ

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช plammy_pam@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Wunlapa.Sab@stou.ac.th

*** อาจารย์ประจำ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Niranart.San@stou.ac.th

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the level of self esteem of elderly People in Ubon Ratchathani province (2) to study the relationships between career success, respect and self esteem of elderly people in Ubon Ratchathani Province. (3) to investigate factors predicting career success, respect and self esteem of elderly People in Ubon Ratchathani Province. (4) to compare the level of self esteem of elderly People in Ubon Ratchathani Province as classified by demographic data.

The research sample consisted of 385 of elderly people in Ubon Ratchathani Province selected by multi-stage sampling technique. Research instrument were career success, respect and self esteem questionnaires. The questionnaires were examined by a panel of expert for their content validity. The demonstrated acceptable Cronbach's alpha coefficients at .94, .81 and .80, respectively. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Person's product moment correlation coefficient, multiple regression and t-test.

Research findings were that (1) Self esteem of elderly people in Ubon Ratchathani province, Central region was at the high level ($\bar{x}=3.76$) (2) There was significantly positive relationships between career success and self esteem of elderly people in Ubon Ratchathani province, Central region at the .05 level. ($r = .60$) (2) There was significantly positive relationships between respect and self esteem of elderly people in Ubon Ratchathani province, Central region at the .05 level. ($r = .67$) (3) Factors significantly predicted self-esteem of elderly people were perceived career success and respect, at .05 level. These predictors accounted for 52.8 percents of the variance. ($R^2 = .528$) The function derives from the analysis was as follow: $Z_{Selfesteem} = .488_{Respect} + .334_{Career}$ (4) The elderly people with different age, educational, and career were totally different self-esteem, Central region at the .05 level. Meanwhile, sex, status, and type of residence were not different degree of self-esteem.

Keywords: Career success, Respect, Self-esteem, Elderly People

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

วัยและสังขารของมนุษย์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาผ่านวัฏจักรของชีวิต ตั้งแต่วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ แล้วเข้าสู่วัยสุดท้ายคือวัยสูงอายุอย่างไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับภาวะการเพิ่มจำนวนของประชากรผู้สูงอายุ อันเป็นผลจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ และนโยบายควบคุมอัตราการเกิดของประชากร ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ข้อมูลจากรายงานของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม (มหาวิทยาลัยมหิดล) ข้อมูล ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2556 พบว่า ประชากรวัยสูงอายุไทยมีจำนวน 9,517,000 คน จากจำนวนประชากรของประเทศกว่า 64 ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 10.78 ล้านคนในปี พ.ศ. 2563 (สารประชากรมหาวิทยาลัยมหิดล, 2555) การเปลี่ยนแปลงนี้กำลังนำประเทศเข้าสู่ภาวะที่มีประชากรวัยสูงอายุมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งนอกจากมีประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นแล้วอายุขัยเฉลี่ยของประชากรก็ยืนยาวขึ้นด้วยส่งผลให้โครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปสู่ "สังคมสูงอายุ" (Aging Society) (สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, 2545: 8)

จากโครงสร้างประชากรวัยสูงอายุที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะของสังคมมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ขนาดของครอบครัวลดลงจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้บทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุลดลง ผู้สูงอายุมักถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง รวมไปถึงบทบาทของผู้สูงอายุก็ลดลงเช่นเดียวกัน จากเดิมที่ผู้สูงอายุเคยเป็นผู้นำครอบครัว มีอำนาจ มีหน้าที่การงาน เมื่ออายุมากขึ้นต้องเกษียณตัวเองจากการทำงานและบทบาทต่างๆ กำลังวังชาก็ลดน้อยลง ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้เต็มที่ ผู้สูงอายุจึงมีบทบาทต่อครอบครัวน้อยลง นำมาซึ่งการสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเองอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความภาคภูมิใจในตนเองหรือ “Self – Esteem” เป็นความรู้สึกภายในของบุคคลที่ชื่นชม หรือให้คุณค่าแก่ตนเอง ทั้งด้านการกระทำ ความสามารถ บุคลิกลักษณะกับค่านิยมและมาตรฐานส่วนตัว (ยุพดีธรรมชาติ, 2546) เป็นการเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ซึ่งรวมถึงผลสัมฤทธิ์ความเป็นอยู่ที่ดีและสุขภาพ ตลอดจนมีความคิดว่าตนมีค่าในสังคม มีเกียรติมีศักดิ์ศรีเป็นผู้ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่นได้รับความสนใจ ความใส่ใจ มีความสำคัญ เป็นที่น่ายกย่องชมเชยของบุคคลอื่น ความภาคภูมิใจในตนเองจึงเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบุคคลที่ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะต่างๆ หลายประการ อาทิ ความเชื่อมั่นในตนเอง วุฒิภาวะทางอารมณ์ ดังนั้น เมื่อผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจและเห็นถึงคุณค่าในตนเองก็就会有ความเคารพตนเองมากขึ้น ก็จะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวและใช้ศักยภาพของตนเองในการดำเนินชีวิต อันก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมจนนำไปสู่บุคคลที่มีคุณภาพ (Active ageing)

ดังนั้น การที่ผู้สูงอายุจะดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีความเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นที่ยอมรับและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ชีวิตจากการเป็นผู้สูงอายุมามาก่อนรุ่นหลังจึงนับได้ว่าผู้สูงอายุเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมที่ควรแก่การรักษา ดังนั้น การที่ผู้สูงอายุได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองก็เปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในตนเอง ส่งผลต่อการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีความมั่นคง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

ทางจิตใจและได้รับการยอมรับจากครอบครัวและบุคคลในสังคม จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี
4. เพื่อเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้สูงอายุทั้งเพศหญิงและเพศชายที่มีรายชื่ออาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10,715 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของทาโร ยามาเน่ มีระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมต่างๆ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะการอยู่อาศัย ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของ Gattiker และ Larwood (1986) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามการได้รับการยอมรับนับถือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของ Dillon (1992) ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ตอนที่ 4 เป็นแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของ Gates (1978) ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ โดยลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 2, 3 และ 4 จะมีคำตอบให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมตามคำแนะนำ จากนั้นผู้วิจัยได้นำไปทดสอบกับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .94, .81 และ .80 ตามลำดับ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัย

1. ความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.76$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความสำเร็จของตนเอง มีค่าสูงสุด ($\bar{x}=3.72$) รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับคนอื่น และด้านความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ($\bar{x}=3.76$ และ 3.72 ตามลำดับ) ด้านความรู้สึกต่อร่างกายตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.71$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความภาคภูมิใจในตนเอง ของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านความรู้สึกต่อร่างกายตนเอง จำแนกเป็นรายข้อ

ลำดับ	ความภาคภูมิใจในตนเอง	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านความรู้สึกต่อร่างกายตนเอง	3.71	0.59	สูง
2	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับคนอื่น	3.76	0.46	สูง
3	ด้านความสำเร็จของตนเอง	3.84	0.48	สูง
4	ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง	3.72	0.57	สูง
เฉลี่ยรวม		3.76	0.41	สูง

2. การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ การได้รับการยอมรับนับถือ ต่างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 โดยที่การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ($r = .60$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และการได้รับการยอมรับนับถือกับ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูง ($r = .67$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ การได้รับการยอมรับนับถือ กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ($n = 385$)

ตัวแปร	ความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	การแปรผล
การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ	.60**	ปานกลาง
การได้รับการยอมรับนับถือ	.67**	ปานกลาง

* $P < .05$

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

3. การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.727 สามารถร่วมกันทำนายความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีได้ร้อยละ 52.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุมากที่สุดคือการได้รับการยอมรับนับถือ ($\beta = 0.488$) รองลงมาคือการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ ($\beta = 0.334$) ดังตารางที่ 3 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุได้ ดังนี้

$$Z_y = .488_{Respect} + .334_{Career}$$

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ เพื่อทำนายความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี

ตัวแปร	b	SEb	β	t	P
การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ	0.384	0.048	0.334	7.931	.00
การได้รับการยอมรับนับถือ	0.453	0.039	0.488	11.597	.00
R = 0.727, R ² = 0.528, F = 213.589, P < .05					

4. ผู้สูงอายุที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ สถานภาพ และลักษณะการอยู่อาศัย ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$ =3.76) อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ ปฏิญญา แก้วทนต์ (2552) ที่ศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา ชุมชนผู้สูงอายุ โรงพยาบาลอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุจำนวน 254 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการประเมินว่าตนมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ($\bar{x}$ =4.41) ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี เป็นวัยที่มากด้วยประสบการณ์ มีความรู้และความสามารถ ยังคงมีกิจกรรมหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นช่วงที่ยังมีสุขภาพค่อนข้างแข็งแรง มีปัญหาสุขภาพค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ยังสามารถทำงานได้ และเมื่อพิจารณาถึงแหล่งสนับสนุนทางสังคมก็พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ยังมีสถานภาพสมรส / คู่ มีบุตรและหลานเป็นสมาชิกในครอบครัวจึงทำให้ยังคงมีที่ปรึกษา ในขณะที่วัยนั้นก็เป็นที่ปรึกษาให้กับลูกหลาน รวมถึงการได้รับสิ่งสนับสนุนอื่นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สิ่งเหล่านี้บุตรหลานมอบให้ด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ผู้สูงอายุ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

จึงมองว่าตนเองมีคุณค่าต่อบุคลหลาน ก่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ นอกจากสมาชิกในครอบครัวแล้ว เพื่อนหรือเพื่อนบ้านยังเห็นความสำคัญและคอยช่วยเหลือ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับสูง

2. การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ($r = .60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ นฤมล ปั่นลี (2545) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในอาชีพ โดยผู้สูงอายุที่เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความสุขความพึงพอใจในการทำงานทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน ก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง แม้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จะอยู่ในชนบท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และอาชีพรับจ้างทั่วไปที่มีรายได้น้อย แต่ผู้สูงอายุเหล่านี้ก็มีความสุขกับการทำงาน ยังมีสุขภาพที่ค่อนข้างแข็งแรง สามารถทำงานช่วยแบ่งเบาภาระของลูกหลานได้ในขณะเดียวกันก็เป็นທີ່ปรึกษาในด้านการเกษตรกรรมให้ลูกหลาน ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ดี

ส่วนการได้รับการยอมรับนับถือ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ($r = .67$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า การที่ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับนับถือทั้งจากคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน และการยอมรับนับถือที่เกิดจากการกระทำของตน มีความสัมพันธ์กับภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของ อุมพร ตรังคสมบัติ (2543) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความนับถือตนเอง จะมองตนเองเป็นคนที่มีความหมาย มีความหมาย และมีสิ่งที่ดีอยู่ภายใน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์ มีความสามารถ มีความเชื่อมั่น ภูมิใจในตนเอง และกล้าที่จะเผชิญปัญหา ซึ่งไม่ว่าการมองตนเองในด้านบวก หรือการได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ก็จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากการเห็นคุณค่าในตนเอง

3. การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือสามารถทำนายความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุสูงสุด คือ การได้รับการยอมรับนับถือ ($\beta = 0.488$) รองลงมาคือการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ ($\beta = 0.334$) และสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 52.8 อธิบายได้ว่า บุคคลที่ได้รับการยอมรับนับถือสูงมีแนวโน้มที่จะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูง เช่นเดียวกับบุคคลที่มีการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพสูง มีแนวโน้มที่จะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงเช่นกัน เนื่องจากผู้สูงอายุที่ได้รับการยอมรับนับถือจะก่อให้เกิดให้ความรักความเอาใจใส่มองเห็นคุณค่า ยกย่อง มีความรู้สึกผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งผู้สูงอายุจะรู้สึกที่ตนเองได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เมื่อตนเองต้องการหรือพบกับปัญหาจากบุคคลรอบข้าง เช่น การได้รับกำลังใจ การได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน การได้รับข่าวสารหรือข้อมูลย้อนกลับ ทำให้รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวหรือชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรินทร์ มีลากัน (2539) ที่ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุเขตจังหวัดราชบุรี พบว่าการสนับสนุนทางสังคมและการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิต สามารถอธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูงและได้รับการยอมรับจากสังคม จะทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตสูงกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาลักษณ์ เจียวำ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสนับสนุนทางสังคมที่มี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร พบว่าผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนทางสังคมและมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

4. เปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ สถานภาพ และลักษณะการอยู่อาศัยไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุแตกต่างกันมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70 – 79 ปี และอายุ 80 ปี ขึ้นไป สอดคล้องกับการวิจัยของธนวรรณ วิสุทธิรัตน์(2549) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของพนักงาน : กรณีศึกษาพนักงานของบริษัท ซีแวกซ์ แอนด์ อาร์ค จำกัดพบว่า พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน เช่นเดียวกับการศึกษาของเกษชญา มีความสุข (2546) ที่ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสาย ค มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าข้าราชการที่มีอายุต่างกัน มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี เป็นวัยที่ยังมีสุขภาพร่างกายค่อนข้างแข็งแรง ยังสามารถทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระของบุตรหลานได้ สามารถพึ่งพาตัวเองได้โดยไม่ต้องเป็นภาระของบุตรหลาน อีกทั้งยังสามารถใช้เวลาว่างที่มีอยู่ไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้ และระยะพัฒนาการของผู้สูงอายุช่วงนี้ จะยังคงมีความมั่นคงทางจิตใจ มีความเข้าใจถึงความเป็นไปของมนุษย์ (เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 2549 : 275) จึงทำให้มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70 – 79 ปี และอายุ 80 ปี ขึ้นไป ซึ่งเป็นวัยแห่งการพึ่งพาอย่างแท้จริง ผู้สูงอายุในช่วงอายุนี้อาจมีปัญหาเรื่องความเสื่อมถอยของสุขภาพร่างกาย ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจกรรมหลายๆ อย่างในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตัวเอง มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ นอกเหนือจากสมาชิกในครอบครัวก็ลดลง ตลอดจนการไม่สามารถทำงานและและไม่มีบทบาททางสังคมอื่นๆ ทำให้ผู้สูงอายุในช่วงปลายนี้มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำตามไปด้วย

4.2 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สูงอายุที่มีการศึกษาในสายอาชีพ/อาชีวะ/ ปวช./ ปวส. มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้สูงอายุจบการศึกษาในระดับอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษชญา มีความสุข (2546) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการสาย ค มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ข้าราชการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับปริญญา แก้วทนต์ (2552) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะเบื้องต้นกับระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองสูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีการศึกษาในระดับสายอาชีพ / อาชีวะ / ปวช. / ปวส.มีความสามารถที่หลากหลาย มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานสายอาชีพที่ทำ สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้อื่นได้ อีกทั้งยัง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

นำความรู้ความสามารถที่ตนมีไปทำประโยชน์ให้แก่บุตรหลาน และคนอื่นๆ ในชุมชน เช่น การทำอาหาร การเย็บปักถักร้อย การซ่อมแซม การต่อเติมด้านงานช่าง และการทำสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและส่วนรวม ดังนั้น การที่ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสายอาชีพ/ อาชีวะ/ ปวช./ ปวส. ได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างหลากหลาย จึงทำให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ ประเมินตนเองในด้านดี จึงส่งผลให้มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง

4.3 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุจำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สูงอายุที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ทั้งนี้เพราะภาวะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของบุคคล รายได้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของอาชีพที่ทำ บุคคลที่มีอาชีพที่มั่นคง รายได้เพียงพอกับรายจ่ายย่อมไม่ลำบากในการดำเนินชีวิต ยิ่งถ้าได้ประกอบอาชีพที่เป็นอิสระ เป็นเจ้านายของตัวเอง เช่น การประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีโอกาสในการนำศักยภาพมาพัฒนางานและอาชีพของตนให้เจริญก้าวหน้า ได้ผลตอบแทนคุ้มค่ากำไร และยังสามารถประกอบอาชีพนี้ได้แม้อยู่ในวัยสูงอายุ ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ เนื่องจากการไม่มีอาชีพทำให้บทบาทหน้าที่ทางสังคมของผู้สูงอายุลดน้อยไปด้วยทำให้เกิดสภาวะของความหมดหวังหรือสิ้นหวังไม่สนใจที่จะริเริ่มทำอะไรใหม่ๆ สอดคล้องกับการวิจัยของเกษมญา มีความสุข (2546) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการสาย ค มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ข้าราชการที่มีลักษณะงานแตกต่างกัน มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนวรรณ วิสุทธิรัตน์ (2549) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของพนักงาน: กรณีศึกษาพนักงานของบริษัท ซีแวกซ์ แอนด์ อาร์ท (เอเชีย) จำกัด พบว่าพนักงานที่มีเพศต่างกันมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็เพศหญิงหรือเพศชาย ก็มีลักษณะการดำเนินชีวิตที่เหมือนๆ กัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในสังคมชนบท มีวิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม ค่านิยม รูปแบบความสัมพันธ์ที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

4.5 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี ระยะพัฒนาการช่วงนี้ จะยังคงมีความมั่นคงทางจิตใจ มีความเข้าใจถึงความเป็นไปของมนุษย์ ส่วนใหญ่ปรับตัวได้กับสภาวะสถานภาพต่างๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานะภาพสมรส / คู่อาศัยอยู่กับครอบครัว และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับญาติ สามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ ปัจจัยเหล่านี้จึงอาจทำให้ไม่พบความแตกต่างด้านสภาพของผู้สูงอายุ สอดคล้องการศึกษาของ ปฏิญญา แก้วทนต์ (2552) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะเบื้องต้นกับระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ พบว่า สถานภาพไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงหรือต่ำของผู้สูงอายุ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

4.6 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุจำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีลักษณะการอยู่อาศัยแตกต่างกันมีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะการอยู่ของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างเป็นลักษณะของครอบครัวขยาย อาศัยอยู่กับคู่ครอง และบุตรหลาน มีลักษณะสังคมแบบชนบทในต่างจังหวัด ที่สมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน และส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน แม้ผู้สูงอายุบางคนจะอาศัยอยู่คนเดียวลำพัง แต่ลักษณะของบ้านเรือนที่มักจะสร้างอยู่บริเวณใกล้กันในหมู่เครือญาติ ทำให้ผู้สูงอายุเหล่านี้สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ ปัจจัยเหล่านี้จึงอาจทำให้ไม่พบความแตกต่างด้านลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ สอดคล้องการศึกษาของ ปฏิญา แกล้วทองคำ (2552) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะเบื้องต้นกับระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ พบว่า ลักษณะการอยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงหรือต่ำของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี มีความภาคภูมิใจในตนเองของมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีด้านความรู้สึกลึกต่อร่างกายตนเองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด ดังนั้น หน่วยงานและองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยได้โดยการจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวและยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเสื่อมถอยของร่างกาย

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ การได้รับการยอมรับนับถือ มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ดังนั้น หน่วยงานและองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและได้ร่วมกิจกรรมในครอบครัว ชุมชน ตามความถนัดและความสามารถ โดยจัดกิจกรรมที่เป็นโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้สังคมได้ยอมรับในบทบาทของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงเกิดความภาคภูมิใจ และมองเห็นคุณค่าตนเอง มีสุขภาพจิตดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ เช่น เครือข่ายทางสังคม การได้รับการสนับสนุนทางสังคม การเสริมสร้างพลังอำนาจ

2.2 ควรมีการศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุในบริบทอื่นๆ เช่น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละบริบท และนำมาพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- เกษมญา มีความสุข (2546) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการสาย ค
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2543) *Self Esteem พลัแห่งความเชื่อมั่น* กรุงเทพมหานคร ที พี พริน
- ชนวรรณ วิสุทธิรัตน์ (2549) “ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงาน
ของบริษัท ซีแวกซ์ แอนด์ อาร์ค (เอเชีย) จำกัด” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- นฤมล บัณเฑาะ (2545) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การเห็นคุณค่าในตนเอง การมีเครือข่ายความร่วมมือ
กับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลชุมชน” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินี เนตรยัง (2549) “ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการยอมรับนับถือ การมีปฏิสัมพันธ์อย่างยุติธรรมกับ
ความไว้วางใจในหัวหน้าหอผู้ป่วยของพยาบาล ประจำการ โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคกลาง”
วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปริญญญา แก้วทองงค์ (2552) “การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุ
โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประครอง วรรณสุต (2542) *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
เจริญผล
- สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ (2545) *การออกกำลังกายทั่วไปและเฉพาะโรคผู้สูงอายุ* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรมการแพทย์
กระทรวงสาธารณสุข
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม (2555) *สารประชากรมหาวิทยาลัยมหิดล ปีที่ 21* (มกราคม 2555)
มหาวิทยาลัยมหิดล
- Coopersmith, S. (1981) *The Antecedents of Self-Esteem*. Palo Alto, California: Consulting Psychologists Press.
- _____. (1984) *SEI: Self-Esteem Inventories*. Palo Alto, California: Consulting Psychologists Press.
- Dillon, R.S. (1992) “Respect and Care: Toward Moral Interaction” *Canadian Journal of Philosophy*. 22, 105-132.
- Gattiker, U. E. (1985) *Organizational Career: Testing a Model of Career Success*. Unpublished Ph.D.
Dissertation, Claremont Graduate School.
- Gattiker, U. E. and Larwood (1986) “Subjective Career Success: a study of managers and support personal”
Journal of Business and Psychology. 1: 78-94

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Judge, T.A. et al (1995) “An Empirical Investigation of the Predictors of Executive Career Success”

Personality Psychology. 48: 485-519

Maslow, A.H. (1970) *Motivation and Personality*. 3rd ed. New York : Harper and Row Publishers.

Taft, L.B. (1985) “Self-Esteem in Later Life: A Nursing Perspective” *Advance in Nursing Science*. 8: 77-84

